

El model productiu i el món del treball

CONRADO HERNÁNDEZ MAS Secretari general de la UGT del País Valencià

Crisi és canvi. Canvis accelerats s'entén, perquè ja sabem que tot muta amb el temps i encara que ens banyem dos vegades en el mateix riu, ni el riu ni nosaltres serem els mateixos. Per això, per a entendre la crisi econòmica mundial que ara ens té en suspens és imprescindible analitzar-ne els orígens, saber com era el riu i com érem nosaltres no fa tant de temps i contraposar-ho al riu actual que ens amera. Les anàlisis que hi fem servir, ens donaran o llevaran raó davant de qui ens llig, ja que costarà trobar dos actors que vegen l'escenari des d'un punt de vista enterament coincident.

Pel que fa al món del treball, la UGT del País Valencià té mitjanament clar que l'origen d'aquesta crisi ha de buscar-se en el desplaçament que, en les dos o tres últimes dècades, ha patit l'economia productiva, com a motor de la creació de riquesa enfront de l'economia especulativa. L'exemple més nítid del que dic el tenim en el sector immobiliari, un sector que en el seu màxim apogeu edificava més habitatges dels que el mercat podia absorbir, cosa que també afectà altres sectors, sobretot en el vessant financer. Així, va haver-hi un moment en què ja no importava si les empreses feien sabates, cotxes, vestits

o prestaven un servei de qualitat a la ciutadania; el seu valor només estava en la cotització en borsa o, més trist encara, en els diners que hom podia aconseguir amb la seua venda total o parcial.

Amb tant de trasbals de fusions i d'opes hostils o amables, les inversions, és a dir, els diners es multiplicaven sense a penes esforç i, sobretot, sense una visió a termini mitjà, la qual cosa relegava la sostenibilitat i la responsabilitat social a ser conceptes buits per a conferenciants vestits de llarg. ¿Per què, si no, els genis de les finances podien passar de dirigir una empresa de

tabac a dirigir-ne una altra de la construcció i, en un tres i no res, es posaven al capdavant de les empreses siderometal·lúrgiques? Sense ànim d'assenyalar a ningú, ¿és el mateix distribuir mercaderies que alçar edificis?

L'origen de la crisi està en el desplaçament que ha patit l'economia productiva, com a motor de la creació de riquesa, enfront de l'economia especulativa.

No obstant això, no hem de caure en el parany de pensar que la crisi era inevitable, aquesta crisi ha pres impuls i ha aconseguit una dimensió majúscula per l'absència de controls adequats i eficients en el sistema financer, uns controls que haurien pogut encendre els senyals d'alarma a temps. Hi ha hagut l'omnipresència del concepte ultraliberal que té el referent econòmic en Hayek i l'Escola de Chicago i la màxima expressió política en les administracions

Thatcher i Reagan, en una primera fase, i, posteriorment, en la de l'inefable George Bush.

En realitat, gran part del món anomenat ric i algun dels països emergents va viure el miratge dels diners fàcils i ràpids, que va tindre el correlat no sols en el món de l'especulació de la construcció, sinó també en la liberalització de grans parcel·les econòmiques gestionades per l'estat fins als anys 80. Aquesta nova realitat va propiciar la compravenda massiva d'empreses i entitats, juntament amb la creació de nous actius que es revaloraven en qüestió de mesos i que tornaven al mercat emmascarats amb altres additaments, per a generar un nou paquet «de futurs» —llegiu “tòxics”— per vendre novament, segons el mite del creixement sense final que alguns economistes es van atrevir a vaticinar.

I la festa del capitalisme més salvatge va anar bé mentre la liquiditat lubricava les transaccions. Semblava vàlid aquell axioma de l'ultraliberal Hayek, segons el qual

tant el mercat com la societat són fenòmens tan complexos que no se'n pot explicar o predir en el funcionament. Per tant, se'ns va dir, se'ns va repetir pesadament, quasi fins a fer callar els qui no pensàvem igual, que el lliure mercat és la solució i les forces lliures del mercat ens farien més rics i més lliures.

Se'ns va dir, se'ns va repetir pesadament, que el lliure mercat és la solució i les forces lliures del mercat ens farien més rics i més lliures.

Segons la meua modesta opinió, és ací on hi ha la mare dels ous, en el concepte que ve del «deixar fer, deixar passar», que fou la base d'aquell despotisme il·lustrat i del liberalisme més inhumà del XIX, és a dir, en la quimera segons la qual la planificació és una dilapidació de temps i de recursos, que no aconsegueix mai els seus objectius i que frena el creixement econòmic d'una societat.

Les societats que millor estan passant la crisi són les que han demostrat estar més cohesionades socialment.

No obstant això, des del moviment sindical, i des de la UGT en particular, sabem molt bé que qualsevol societat, també la valenciana, necessita guies, plans en què basar-se per a intentar una millora de les perspectives de futur i per a generar major prosperitat a totes les persones que la componen. No diem que la planificació haja de ser tan estricta que coarte la llibertat del mercat, sinó que, sense la seua dimensió social, el lliure mercat esdevé una lluita sense quarter, on tot val i on l'interés comú és destruït pels interessos personals i corporatius.

I és que, des de qualsevol punt de vista, les interaccions que es produeixen en la nostra societat han de ser regulades, no fer-ho així només beneficia a qui ja té poder. Perquè, si bé és cert que molts treballadors van fer una mica de diners amb la venda d'un pis o d'un terreny heretat, això no era comparable amb els diners que van fer els qui estaven millor col·locats en la graella de l'economia.

Per això, cal recordar que les societats que millor estan passant la crisi són les que han demostrat estar més cohesionades socialment. En aquest sentit, la vella Europa continental està demostrant que la societat que cuida la protecció dels seus individus respon millor als reptes de conjunt. De nou, hem de posar en valor l'economia social de mercat, tal com diu la Unió Europea.

En aquesta conjuntura, la UGT del País Valencià considera que els qui tenim alguna responsabilitat en els àmbits econòmic i social a la Comunitat Valenciana hem d'unir esforços per a prendre les regnes del nostre futur, de manera que les situacions exteriors, encara que inevitables, no siguen una llosa en el desenvolupament de la nostra societat.

És clar que això no resulta espectacular, ni tan sols innovador; la major part de les societats estructurades políticament ja s'han dotat de plans contra l'actual crisi, des de moltes de les comunitats autònomes que conformen Espanya fins als estat nació, que s'han reunit en l'anomenat G-20 per a tractar de donar solució a la barrabassada que ens ha deixat l'ultraliberalisme practicat en els últims anys, passant per les estructures

supranacionals, que també han plantejat actuacions conjuntes per a mitigar els efectes de la crisi.

En aquest context, la UGT del País Valencià ha reclamat en diversos fòrums la necessitat d'aconseguir un gran acord social, en què estiguen representats treballadors, empresaris i administració autonòmica, amb el qual plantejar quin és el futur que volem per a la Comunitat, què hem de fer, a més de com i quan fer-ho, de manera que els inversors, la ciutadania i els poders públics tinguin clares quines són les prioritats per a demà.

Aquest acord no ha d'estar tancat a la societat civil. Al contrari, ha d'expandir-se a més a les universitats i a altres institucions socioeconòmiques, com les entitats financeres radicades a la Comunitat, perquè tots

puguem sentir-nos a gust en aquestes guies. Guies que han de tendir cap a l'excel·lència de productes i serveis que es realitzen a la Comunitat, cap a la generació de treball segur, estable i amb drets, cap a la protecció del medi ambient i de la ciutadania més exposada, com ara les persones amb discapacitat o dependència. En definitiva, una guia per a fer una Comunitat en què el que és de tothom siga el més important i no l'última de les prioritats.

El contrari seria tornar al temps en què el destí era qui decidia si una societat avançava o s'estancava i seria també tornar a creure precisament en aquell axioma que ens ha portat fins ací: el lliure mercat lliure ens farà rics i lliures. En el fons, seria tornar a creure en aquella Providència, amb majúscula, segons la qual les capacitats humanes eren incapaces de regir el nostre destí.

Llavors s'acudia als interpretadors dels oracles, als intermediaris consagrats de déus de molt diversa procedència i condició. No hi ha dubte que aquests intermediaris tenien uns interessos molt lligats a les qüestions i a les persones amb poders terrenals, però això són altres calces.

El que convé retindre és que quan estos endevinadors fallaven les prediccions, les culpes es repartien de manera arbitrària i, al final, passara el que passara, era perquè Déu ho volia així. Des d'aleshores, les coses han canviat, sens dubte per a millor, i encara que el que haja de passar en el futur continua sent una incògnita, com en aquells temps, la foscor ja no ens espanta, ni ens atemoreix per a escarni dels talibans i de la resta de torsimanys de la providència amb minúscula.